

Yhteistyön organisoinnin vaihtoehtoja muuttuvassa Sote-rakenteessa

Karri Vainio, Kuntaliitto

Terveydenhuollon atk-päivät 2015

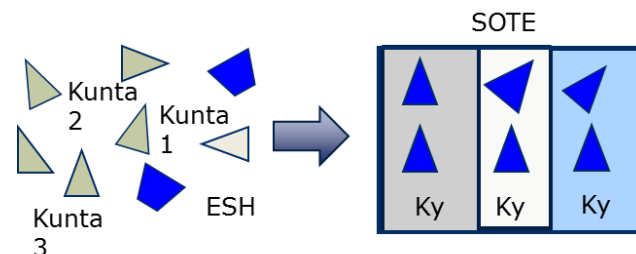
yhteishankinnat,
sopimuspohjainen
yhteistyö, inhouse-ICT-
yhtiöt

Jutun juoni

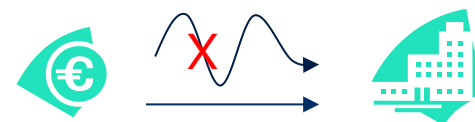
- Mikä sote:ssa muuttuu ja miksi ?
- ICT:n rooli muutoksen tukena, yhteistyön tiivistämisen tarpeita
- Esimerkkejä ja kokemuksia yhteistyön organisoinnin vaihtoehtoista

Mikä muuttuu ?

Uudistetaan organisaatioita ja vastuunjakoa (järjestämislaki)

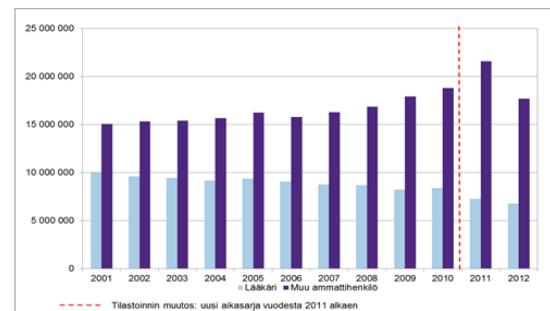
Uudistetaan monikanavaista rahoitusjärjestelmää

Uudistetaan palvelurakenteita, palveluiden tuottamisen tapoja ja toimintamalleja

Luodaan puitteet ja ohjausvälineet muutoksen johtamiselle ja seurannalle

Kehittämisen toteutustapa

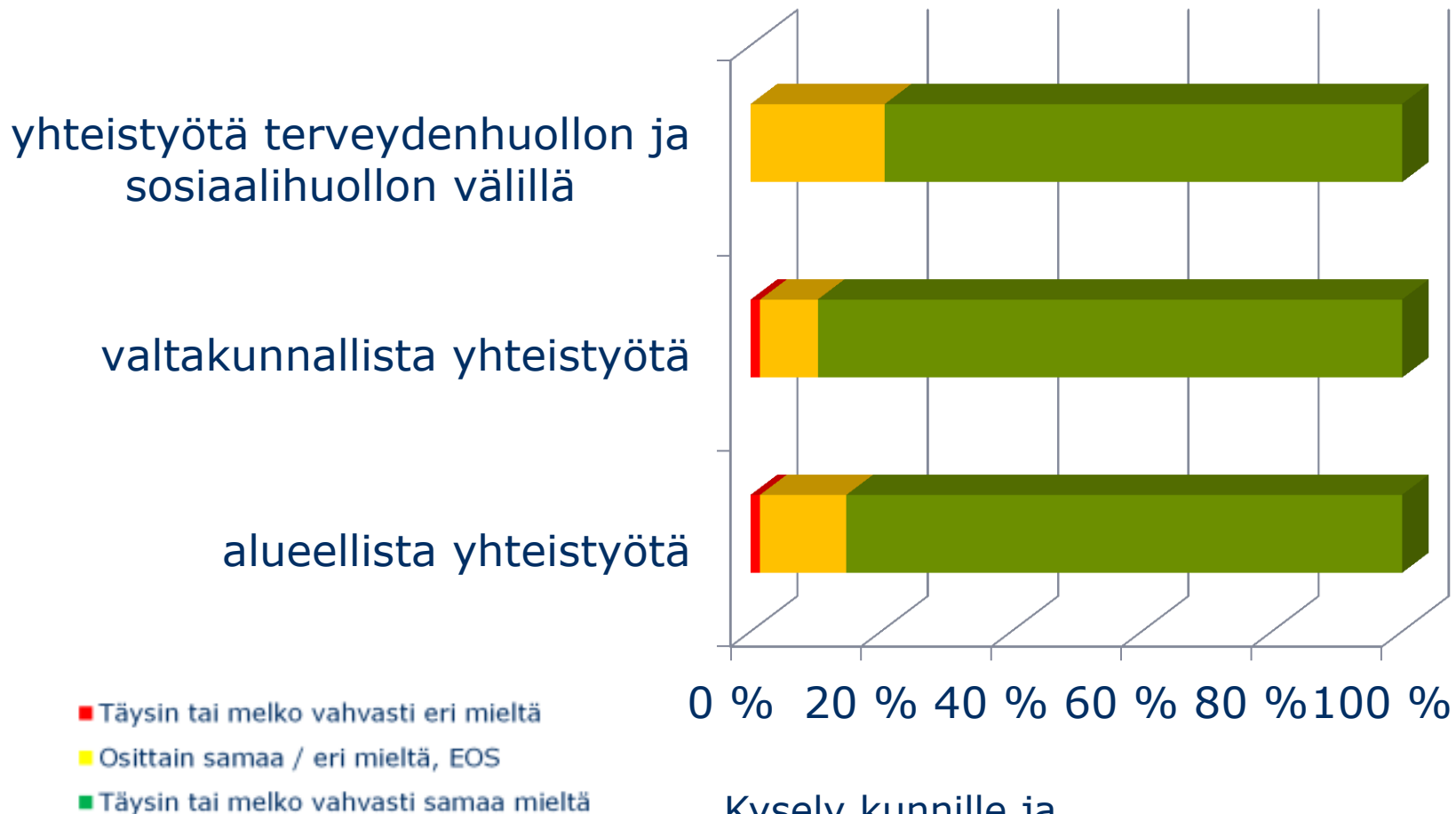
nyt

tavoitetilassa

Yhteistyön tiivistämisen tarve

sosiaali- ja terveydenhuollon potilas/asiakastietojärjestelmien ja rekisterien kehittäminen edellyttää nykyistä tiiviimpää..

Kysely kunnille ja sairaanhoitopiireille 12/2013

Yhteistyön organisointitavan valintaan vaikuttaa yhteistyön tavoite & kohde

sopimisen tarve kasvaa

TIEDON JA
KOKEMUSTEN
JAKAMINEN

KOKONAIS-
ARKKITEHTUURIN,
TOIMINNAN & ICT-
RATKAISUJEN YHTEINEN
SUUNNITTELU

ICT-RATKAISUJEN
YHTEISKEHITTÄMINEN
JA YHTEISHANKINNAT

VERKOSTOT, FOORUMIT,
ARKKITEHTUURIN
HALLINTAMALLIT

..YHTEISTYÖPROJEKTIT

YHTEISHANKINNAT

ICT-RATKAISUJEN
“ELINKAARENAIKAiset”
SOPIMUSPOHJAiset
YHTEISTYÖMALLIT

INHOUSE-ICT-YHTIÖT

Terveysthuollon ATK-päivät

Kansallinen – AKUSTI -foorumi

AKUSTI

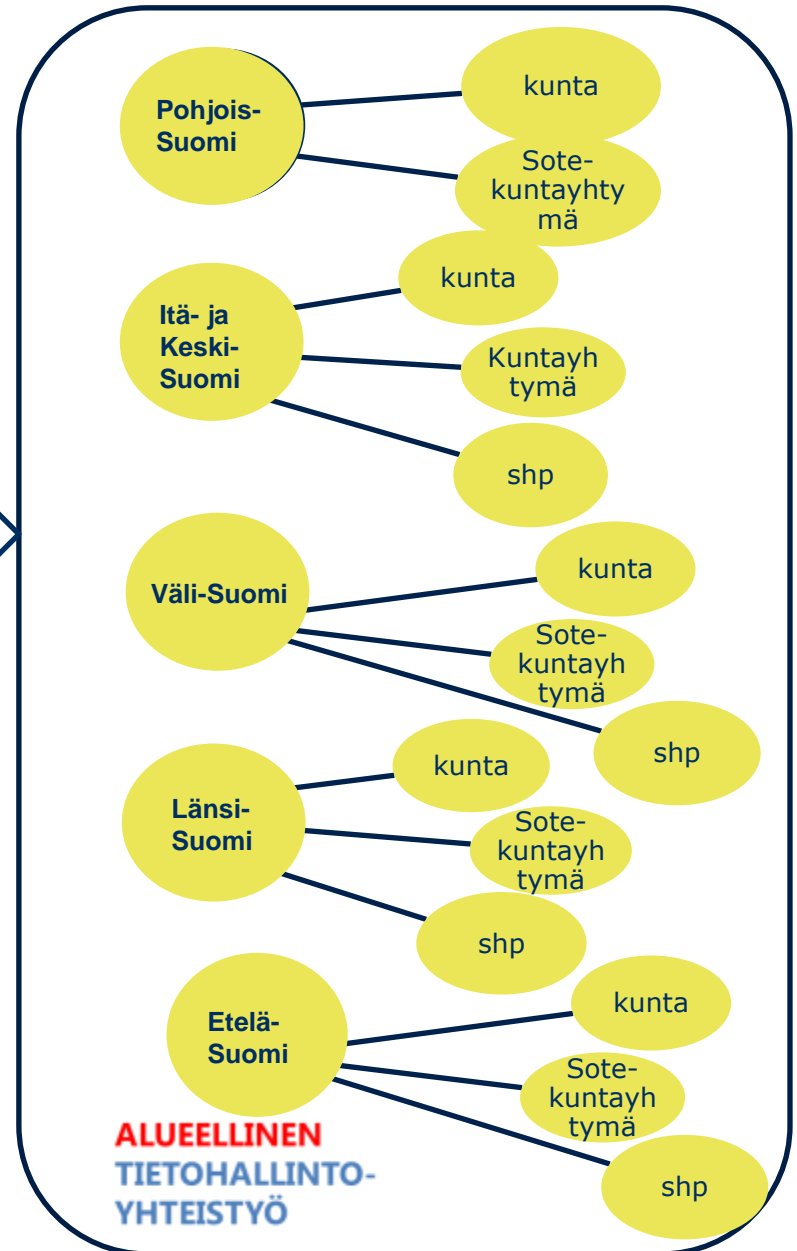
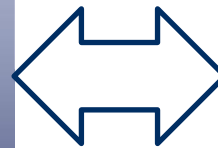
**KANSALLINEN
AKUSTI -
yhteistyömalli**

2014-

*-yhteistyön organisointi ja koordinointi
(kokonaisarkkitehtuuri, yhteiset
kehittämishankkeet, yhteiset ICT-ratkaisut)*

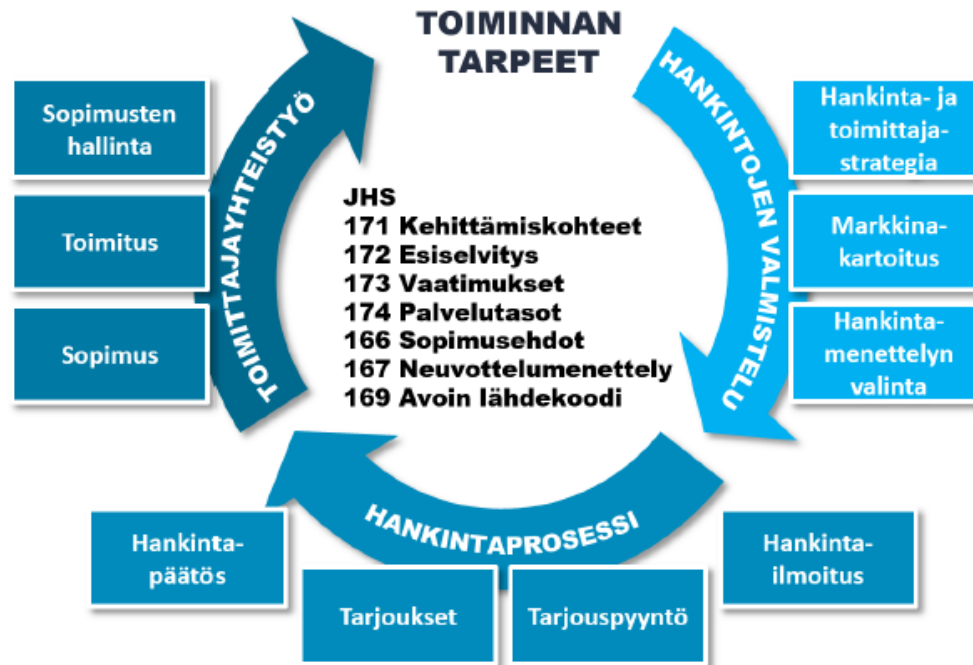
-Alueellisten rakenteiden ja yhteistyön tukeminen

Yhteishankinnat

Hankinnat ja toimittajayhteistyö julkisen hallinnon organisaatioissa

Tekijänoikeudet ICT Standard Forum

19.5.2014

4

Vaihtoehtoina

- Hankintarengas, yhteinen kilpailutus (esim. Apotti)
- Alueelliset yhteishankintayksiköt
- Kunta-alan yhteishankintayksikkö KL-Kuntahankinnat Oy

Työterveysjärjestelmä

Hyödyt:

- Kilpailutuksella hankittiin työterveysorganisaatioille tarpeita vastaava tietojärjestelmä kustannustehokkaasti
- Yhteishankinta turvaa asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet toimittajan suuntaan ja järjestelmän jatkokehittämisen tarvittaessa
- Kuntahankinnat hankintayksikkönä
- asiakaskohtaiset palvelusopimukset SaaS-palvelun käytöstä

Toimittaja:

Acute/FD-systems

Sopimusaika:

2/2011– 2/2021

Sopimus:

Kuntahankinnat vastaa sopimushallinnasta ja toimittajayhteistyöstä Asiakkailla oma yhteistyöverkosto, jossa muodostetaan yhteinen näkemys tarpeista, prosesseista tms

**Kunta
hankinnat**

19.5.2014

KL-Kuntahankinnat Oy | Toinen linja 14, 00530 Helsinki
Puh 09-7711/Kuntahankinnat, www.kuntahankinnat.fi

8

Haasteita yhteishankinnassa

- Tarpeiden yhteensovittaminen, toiminnalliset ja tekniset
- Järjestelmissä omistajuus ja yhteinen kehittäminen sopimuskauden aikana
- Oikeudenmukainen ratkaisun kustannusten jako koko sopimuskaudelle
- Osallistuvien sitoutuminen yhteishankintaan, suurin työ on toimintatavan muutoksessa
- Ratkaisun oikeudet
- Juridiikka ja sopimukset

Toimittajien näkökulma

- Yhteishankinnassa enemmän voitettavaa ja hävittävää
- Valtakunnallisuuden haasteet
- Asiakkaiden toiveiden yhteensovittaminen

- SaaS-malli soveltuu hyvin yhteishankintaan, samaa palvelua kaikille
- Yhteishankinta soveltuu hyvin, kun toiminta ja prosessit kohtuullisen vakioituneita
- Myös tuotteistetut palvelut ja toimiva markkina helpottavat tilannetta
- Yhteishankinta on tuonut hintaedun lisäksi myös helpotusta sopimushallintaan
- Yhteistoimintaan panostettu, toiminnassa muutakin yhteistä kuin järjestelmä

Yhteisen ICT-ratkaisun toteuttamisessa

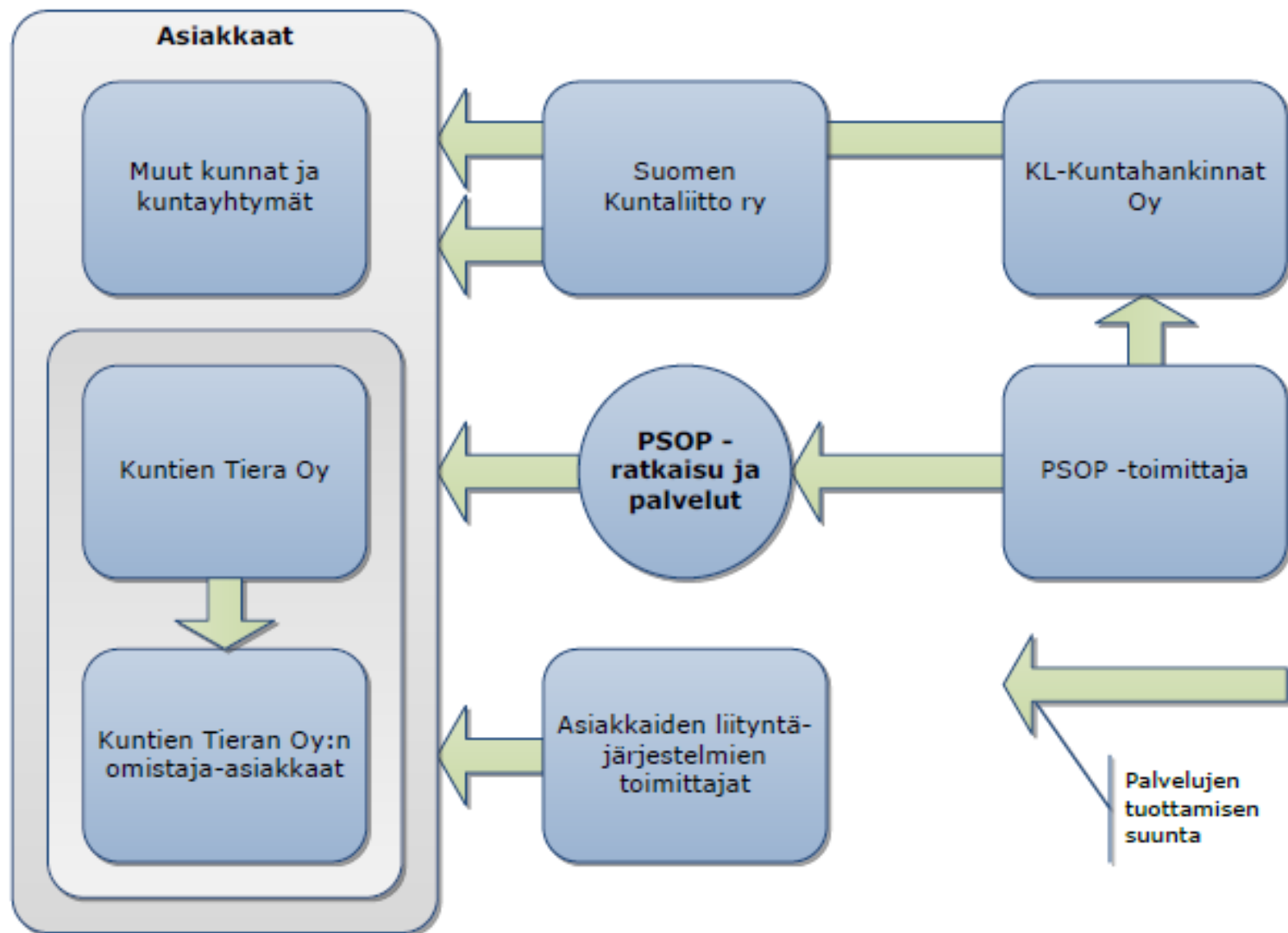
Sopimusperustainen yhteistyö

Parasta palvelua -ratkaisu

= uusi toimintamalli + tietojärjestelmä

- Suurten kaupunkien yhteistyössä kehittämä valtakunnallinen ratkaisu palvelujen järjestämisen tueksi
- Hankkeen toteuttajakaupunkeja ovat Espoo, Kouvola, Oulu, Tampere ja Turku, joka on hankkeen isäntäkaupunki
- Järjestelmän kilpailutuksen toteuttaa KL-Kuntahankinnat Oy
- Hankkeen asiantuntijapalveluista ja kansallisesta levittämisestä vastaa Kuntien Tiera Oy
- Puitesopimuksen & yhteistyöverkoston kautta saatavilla myös muille kuntatoimijoille

Kuvio 2. PSOP -ratkaisun osapuolet

Sopimuksia

Sopimuksen nimi	Tarkoitus	Sopijaosapuolet										
		Espoo	Kouvola	Oulu	Tampere	Turku	Tiera	Kunta-hankinnat	Toimittaja	Liitymä-järjestelmän toimittaja	Uusi tierialainen kunta	Uusi ei-tierialainen kunta
Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän hankintaa ja toteutusta koskeva yhteistyö-sopimus	PSOP -Ratkaisun toteutusprojektin läpivientiä koskevasta yhteistyöstä	X	X	X	X	X	X					
Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän käyttöä ja kehittämistä koskeva yhteistyö-sopimus	Ratkaisun ja Palvelun käyttöä ja kehittämistä koskeva yhteistyö ja hallintamalli.			X	X		X					
Liittymissitoumus palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän käyttöä ja kehittämistä koskevaan puitesopimukseen	Uuden ei-tierialaisen kuntatoimijan Kuntahankinnoille toimittama sitoutumus Ratkaisun ja Palvelun käyttäjäksi liittymisestä											X
Liittymissitoumus palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän käyttöä ja kehittämistä koskevaan yhteistyösopimukseen	Myöhemmin mukaan tulevan kuntatoimijan liittyminen yhteiseen hallintamalliin											X
Yhteistyösopimus palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän kilpailuttamisessa ja puitesopimuksen hallinnoinnissa	Kuntahankintojen tehtävät ja vastuut hankintaa koskien			X	X		X	X				
Oikeuksien siirto -sopimus	Aineettomien oikeuksien siirtymistä koskeva sopimus, jolla Kuntahankinnat siirtää puitesopimuksen perusteella Ratkaisuun saamansa oikeudet asiakkaille	X	X	X	X	X	X	X				
Puitesopimus Ratkaisusta ja Palvelusta	Kuntahankintojen ja toimittajan välinen sopimus, jonka ehtoja Projektisopimus ja Palvelusopimus							X	X			
Projektitoimitussopimus	Sopimus PSOP -järjestelmän ensikertaisesta toteutus- ja käyttöönottoprojektista.			X	X		X		X			
Tuki-, ylläpito- ja käyttöpalvelusopimus	Kahdenvälinen sopimus, jossa sovitaan Ratkaisun käyttämisen mahdollistavista palveluista ja niiden palvelutasoista. Uusi Ratkaisun ja Palvelun käyttäjäksi liittyvä kuntatoimija (ei-tierialainen) tekee toimittajan kanssa vastaavat sopimukset.			X	X		X		X			X
Palvelutasosopimus				X	X		X		X			X
Tieran projektitoimitussopimus	Tieran ja tierialaisten kuntien sopimus Projektitoimitussopimuksen mukaisen projektin välittämisestä ao. kunnille	X	X				X	X				
Tieran palvelusopimus edelläkävijöille	Tieran ja tierialaisten kuntien sopimus, jossa huomioidaan sopimukset, joissa Tiera on edustamassa omistajakuntaansa	X	X				X	X				
Katson hyödyntämislupa							X			X		
Tiljaajavastuun partnerisopimus							X			X		
Tieran asiantuntijapalvelusopimus												
Tieran projektitoimitussopimus uusille	Tieran tarjoama käyttöönottoprojekti uudelle PSOP-asiakkaalle						X				X	
Tieran palvelusopimus uusille	Tieran ja uuden PSOP-käyttäjän välinen palvelusopimus						X				X	

Johtopäätöksiä

- Sopimuspohjainen yhteistyömalli sopii moneen – mahdollistaa mallin räätälöinnin yhteistyön kohteen ja osapuolten mukaisesti → ”joustava”
- Osapuolten määrän kasvaessa myös sopimisen (ja sopimusten) tarve kasvaa
- Soveltuvuus useiden toisiinsa liittyvien erillisesti ICT-palveluiden toteutuksessa ? Edellyttää vahvaa koordinaatiota

Yhteisen ICT-ratkaisujen toteuttamisen välineenä

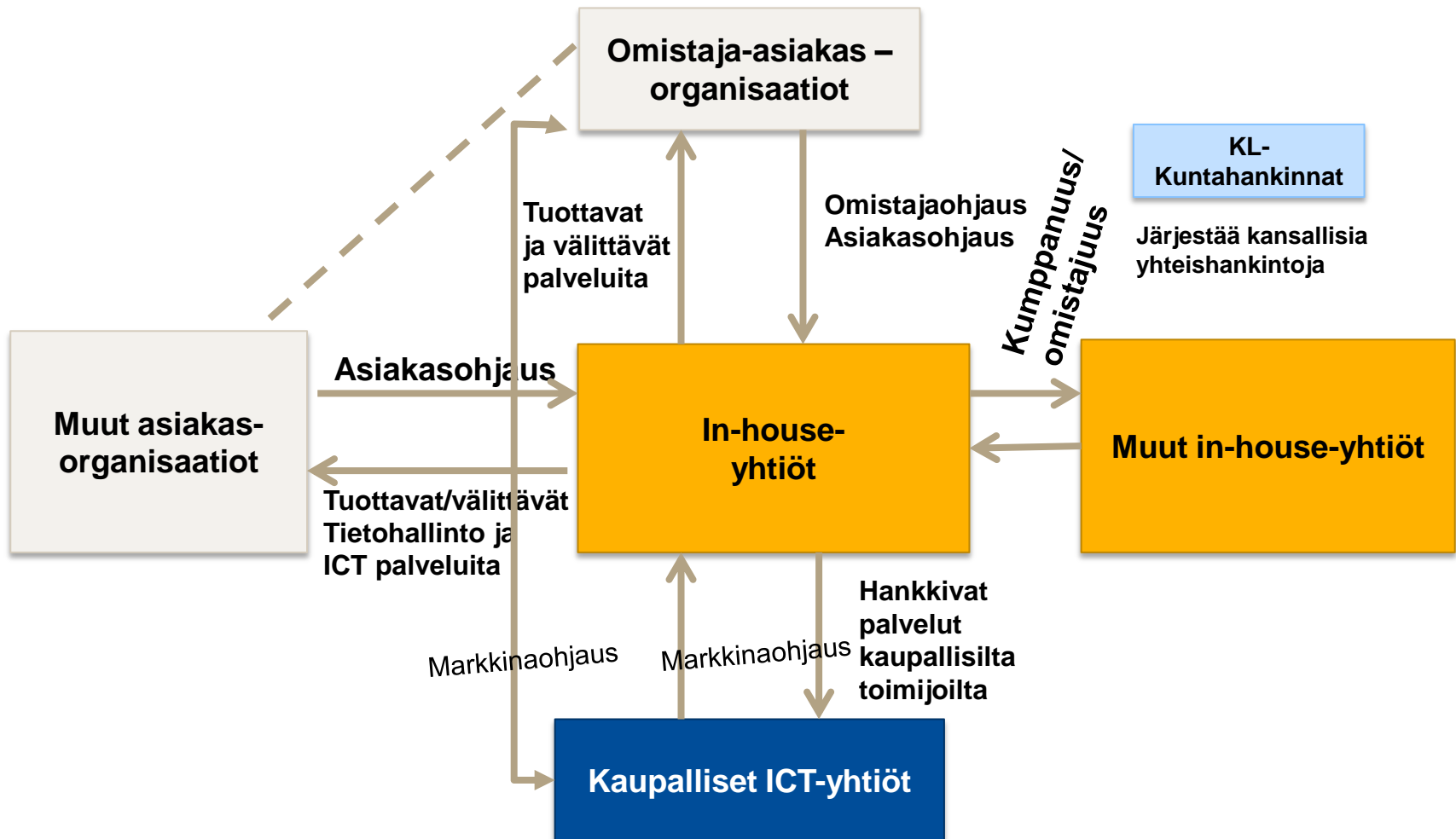
Inhouse ICT-yhtiöt

Yhtiösuhteet – kuka ohjaa ja ketä ?

Asiakkaat, ammattilaiset
/ palvelutoiminta

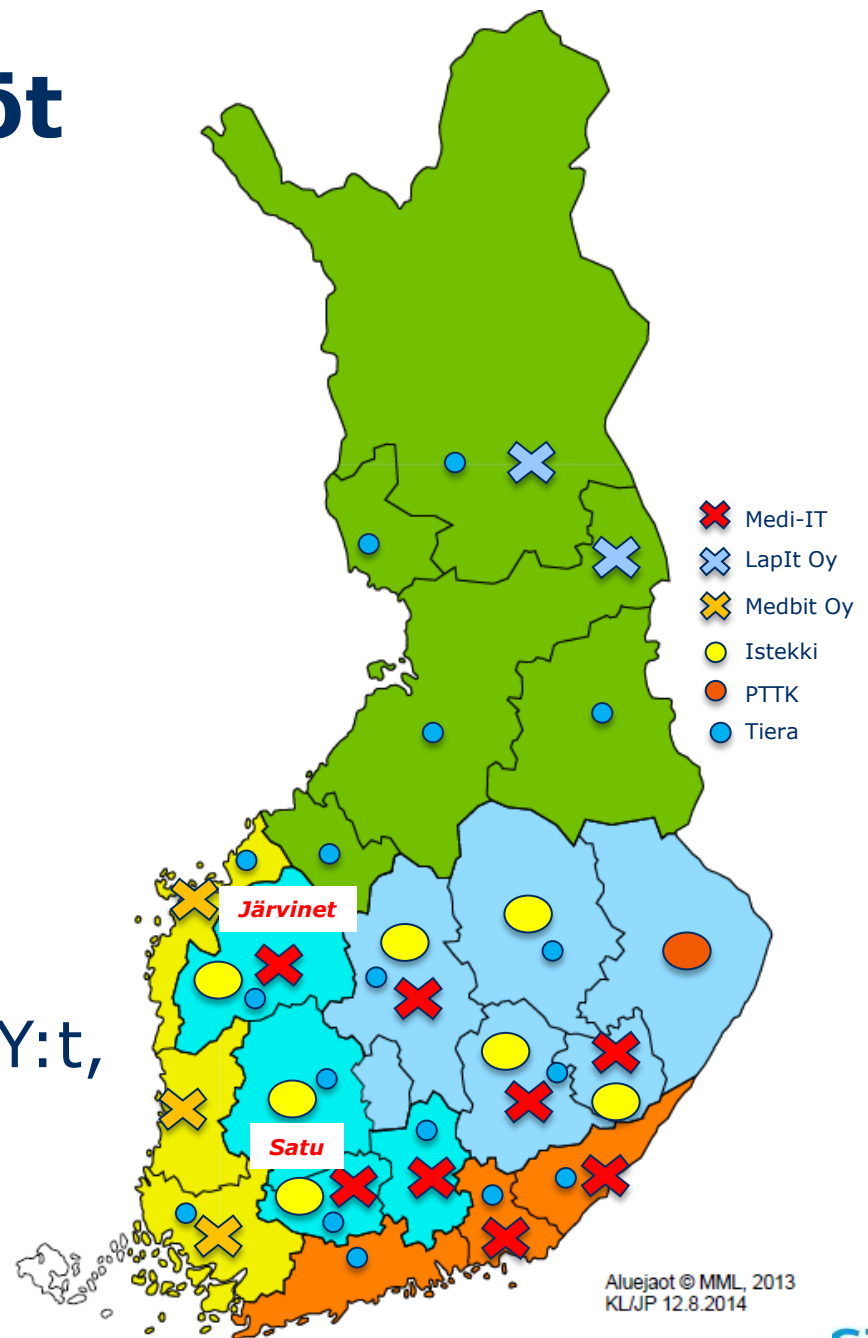
Tuettava muutos &
hyötyjen ulosmittaus

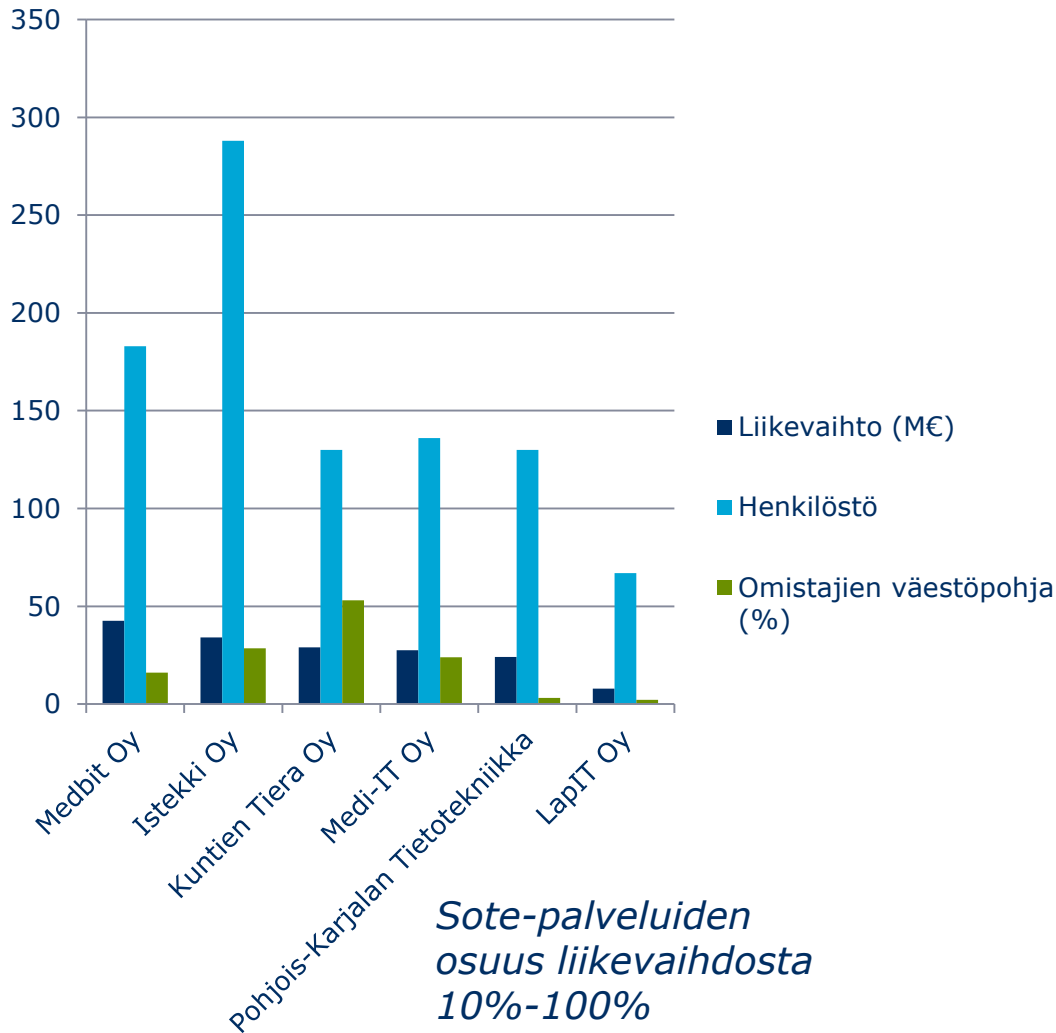
Nykyiset ICT-yhtiöt

Eroja

- Historia
- Toiminnan laajuus
- Palvelut
  - terveysteknologia
  - sote-IT
  - kunta-IT
  - Muut tukipalvelut
  - Lääkintäteknologia
- Toiminta-alue
- Omistuspohja (kunnat/KY:t, muutyhtiöt)

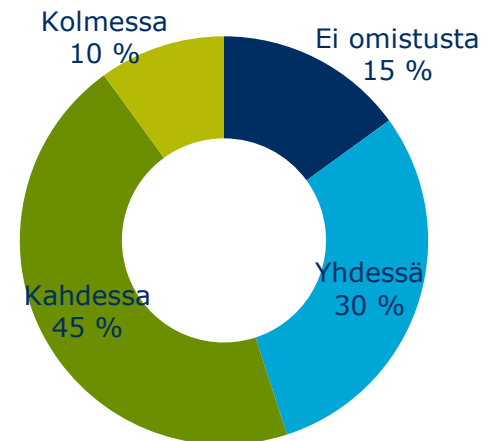
Nykytilan tunnuslukuja

Sote ICT-kustannuksista

Sairaanhoitopiirit omistajina ICT-yhtiöissä

Esim. Itäinen suuralue (KYS-ERVA)

Muita alueella toimivia kunnallisia IT-yhtiöitä:

- Ylä-Savon ICT palvelut

Lisäksi merkittävää omaa IT-toimintaa kunnissa ja sairaanhoitopiireissä

Inhouse ICT-yhtiörintamalla tapahtuu..

- Yhteinen nimittäjä liikevaihdon ja henkilöstömäärän kasvu (pääsääntö)
- Laajentuminen ja laajentumispyrkimykset
- Yhtiöiden välisen yhteistyön tiivistäminen

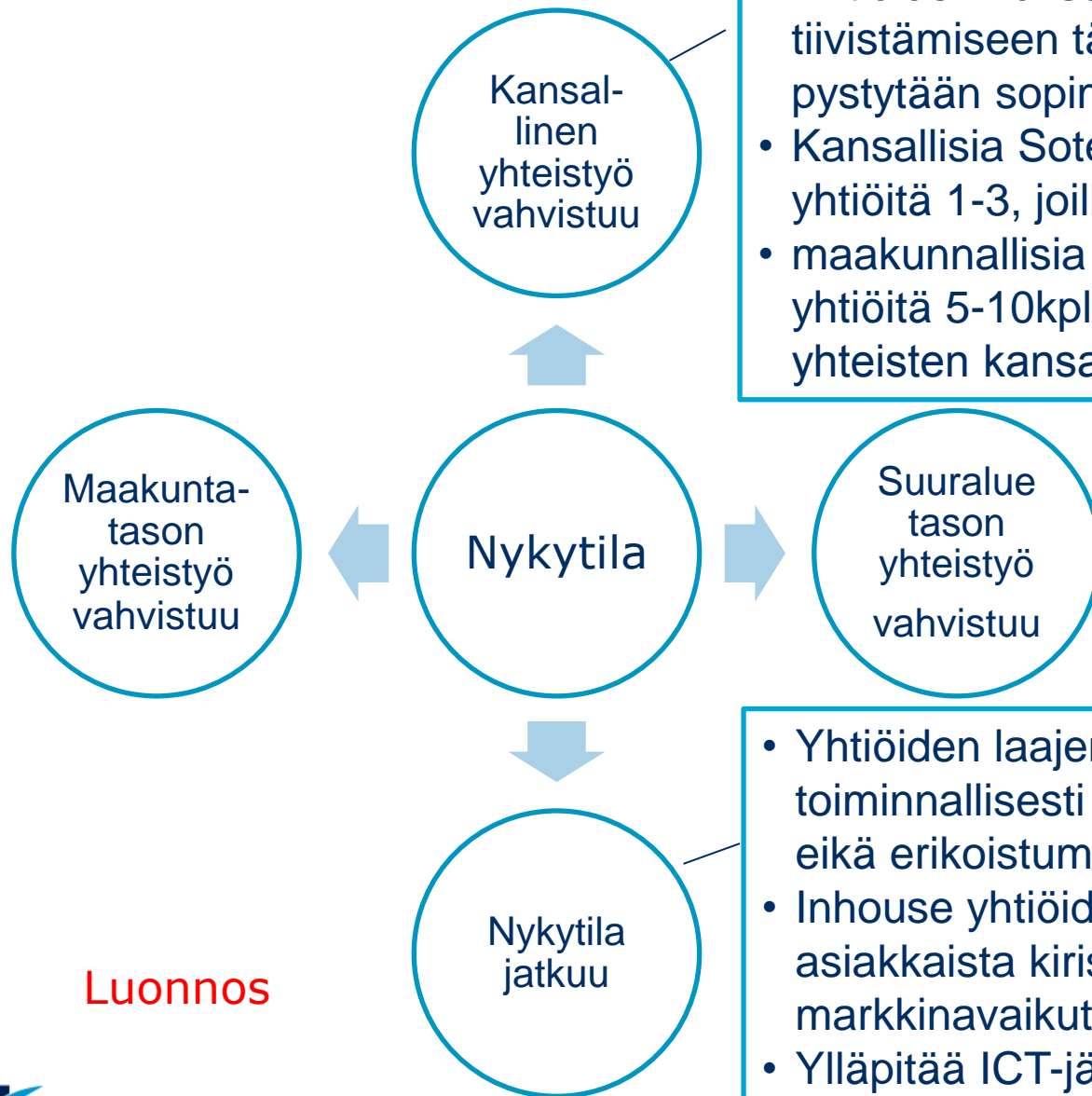
AKUSTI-foorumissa tehdyn esiselvityksen johtopäätöksiä

- Turvattu kansallisten linjausten ja arkkitehtuurien mukaisuus ja yhteinen sopiminen myös yhtiöiden välillä
- Tarvitaan hankintojen keskittämistä ja osaamisen jakamista päällekkäisyyksien välttämiseksi ja ICT-palveluiden kustannustehokkuuden ja laadun varmistamiseksi
- Sosiaalipalveluiden erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon sekä toimialarajat ylittävien ICT-ratkaisujen kehittämissyhteistyön ja koordinaation tiivistäminen myös yhtiötasolla
- Tavoitteena kaupallisten ICT-toimijoiden välisen kilpailun lisääminen (/synnyttäminen)
- Markkinoiden nykyistä parempi hyödyntäminen, in-house yhtiöiden järkevää siirtyä monilla alueilla palveluiden järjestäjiksi
- Huomioitava myös: yksityissektorin sote- ja sote-ICT kentässä tapahtuvat muutokset. Kansalaisten itse valitsevat ja hyödyntämät hyvinvointi

Numero	Teema 1	Teema 2	Teema 3	Teema 4
1	... ...	... ...	... ...	... ...
2	... ...	... ...	... ...	... ...
3	... ...	... ...	... ...	... ...
4	... ...	... ...	... ...	... ...
5	... ...	... ...	... ...	... ...
6	... ...	... ...	... ...	... ...
7	... ...	... ...	... ...	... ...
8	... ...	... ...	... ...	... ...
9	... ...	... ...	... ...	... ...
10	... ...	... ...	... ...	... ...

Yhtiöskenaarioita

- Yhtiöiden välisestä työjaosta ja yhteistyön tiivistämiseen tähtäävistä toimenpiteistä pystytään sopimaan kansallisella tasolla
- Kansallisia Sote-ICT-palveluita tuottavia ICT-yhtiöitä 1-3, joilla sovittu rooli
- maakunnallisia tai usean maakunnan yhteisiä yhtiöitä 5-10kpl, jotka voivat toimia myös yhteisten kansallisten palveluiden ”jakelijoina”

- Yhtiöiden laajentuminen maantieteellisesti ja toiminnallisesti jatkuu, vastuun-/työnjakoa eikä erikoistumista tapahdu
- Inhouse yhtiöiden välinen kilpailu kunta/shp-asiakkaista kiristyy – ilman positiivisia markkinavaikutuksia
- Ylläpitää ICT-järjestelmien pirstaleisuutta
- ICT-yhtiöiden lukumäärä vähintään nykyisen

Luonnos

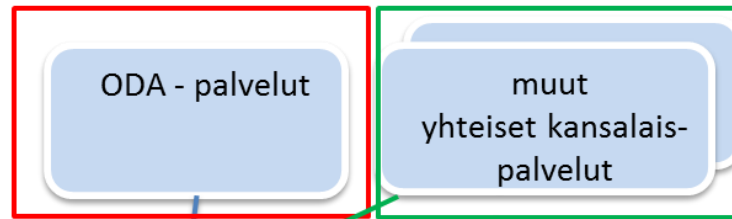
yhtiöllä vai ilman?

Sote-organisaatioiden yhteiset kansalliset ratkaisut

Loppuvuodesta 2014 ODA-projektin yhteydessä tehty arviointi

Omahoidon ja sähköisen asioinnin yhteiset palvelut

Suunniteltavan hankinta- ja hallintamallin kohde

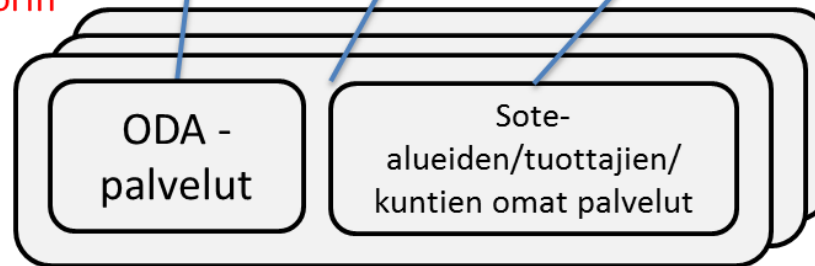

Joka soveltuu myös muille yhteisille palveluille

Jokainen Sote-alue/ tuottaja valitsee alueellisen levittämisen operaattorin / integraattorin (esim. In-house yhtiö)

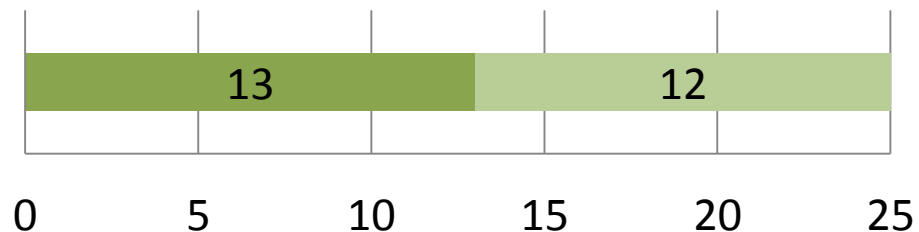
Sote-alueiden/tuotanto-alueiden/kuntien asiointiympäristöt

Sote-alueiden ja Tuottajien / kuntien sähköiset palvelut

Mallien ensisijaisuus (vastaajina 11 kuntaa ja 14 sairaanhoitopiiriä/kuntayhtymää)

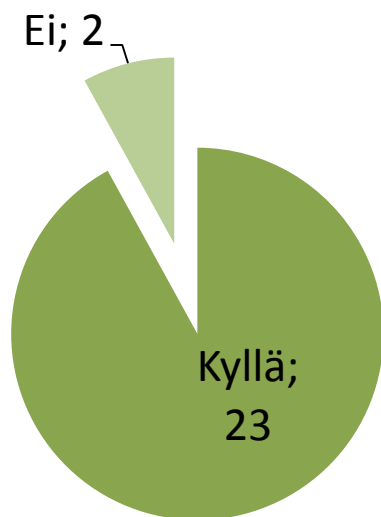
Organisaationi kannalta toivottu hallintamalli on

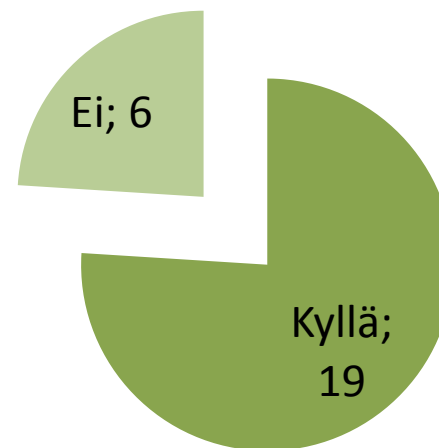
■ Vaihtoehto 1: Sopimuspohjainen malli   ■ Vaihtoehto 2: yhtiöpohjainen malli

Malli organisaation kannalta toteutettavissa

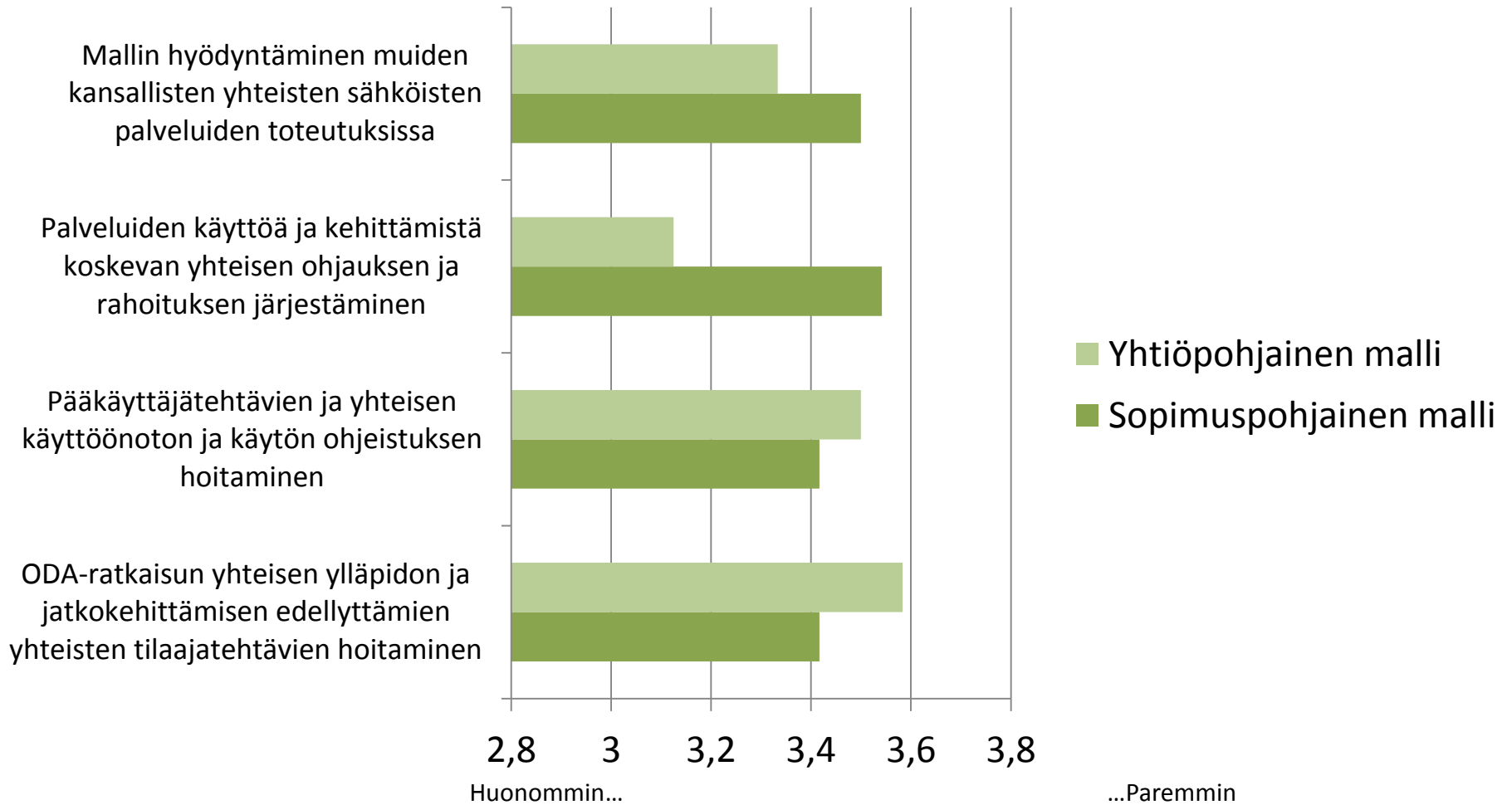
Sopimuspohjainen

Yhtiöpohjainen

Mallien soveltuvuusarviointi

Kyselyn vastausten yhteenveto

- Alueellinen liikkumavara nähtiin tärkeäksi
- Hallintamallivaihtoehtoista jnkv paremmaksi arvioitiin ”sopimus pohjainen malli”
  - Sopijapuolet tulevassa rakenteessa palvelutuotantoalueet / Sote-alueet
- Yhtiömalli sai myös laajaa kannatusta
  - Kysymys jakoi erityisesti kuntavastaajia
  - Olemassa olevan yhtiön ”valitseminen” ja yhtiöiden osien yhdistäminen saivat kannatusta
  - Yhtiön omistajina Sote-alueet / palvelutuotantoalueet (kaikki kunnat omistajana ei saanut kannatusta)

Onnistumista ei mitata sillä saadaanko teknologiaratkaisuja syntymään vaan sillä että niitä hyödynnetään

Kokemuksia eri malleista löytyy (+/-)

Missään yhteistoimintajärjestelyssä ei voida "ulkoistaa" tarvetta yhteiselle visiolle, sopimiselle ja pitkäjänteiselle yhteistyölle

Yhteistoiminnan muotojen ja toimintamallien kansallisen ja alueellisen vakioinnin tarve ilmeinen

Karri Vainio,

karri.vainio@kuntaliitto.fi,

+358 50 387 1620

www.kunnat.net/akusti

Kiitos

Mitä tarvitaan ?

Ohjaus ja yhteistyö

"sooloilusta samaan säveleen"

Valtio (STM)

TIETO HYVINVOINNIN
JA UUDISTUVIEN
PALVELUJEN TUKENA

Sote-tieto hyötykäyttöön -strategia

KANSALLINEN KEHITTÄMISSTRATEGIA

- yhteinen visio ja pitkän aikavälin toimenpiteet
- kansalainen keskiössä

YHTEINEN KOKONAISARKKITEHTUURI

- Kehittämistä ohjaavat tavoitetilan kuvaukset

TOIMEENPANOJA TUKEVAT RAKENTEET

- yhteistyöhön perustuva ohjausmalli
- siiloutumisen sijaan hallinnollisten rajojen ylittäminen

alueet ja kunnat

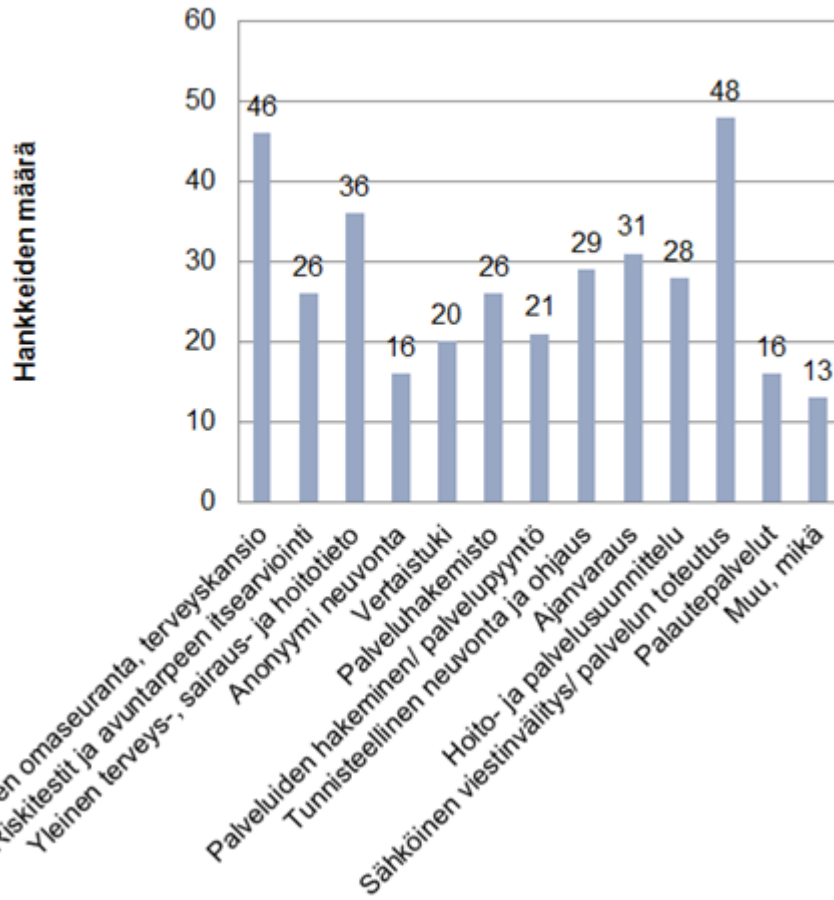
Yksityisen ja kolmannen
sektorin toimijat

Miten meillä, entäs muualla ?

	Ruotsi	Tanska	Suomi	Viro
SoTe-palvelujärjestelmä	Verorahoitteinen	Verorahoitteinen	Verorahoitteinen	Terveysvakuutus-pohjainen
Julkisen perusterveydenhuollon järjestämistä vastuu	Maakäräjät, rajoitetuilta osin kunnat	Alueet (ammattinharjoittajamalli) ja rajoitetuilta osin kunnat	Kunnat, kuntien yhteistoiminta-alueet	Estonia Health Insurance Fund (EHIF) – Ammatinharjoittajamalli
Julkisen erikoissairaanhoidon järjestämistä vastuu	Maakäräjät, 6 yliopistollisen keskussairaalan muodostamaa sairaanhoitopiiriä	Alueet	Sairaanhoitopiirit, 5 ERVA aluetta	EHIF (Julkiset tai säätiöiden omistamat sairaalat)
Sosiaalipalveluiden järjestämistä vastuu	Kunnat	Kunnat	Kunnat	Maakunnat ja kunnat
Alueiden lukumäärä	21	5	20	4
Kuntien lukumäärä	290	98	320	226
Julkisen terveydenhuollon rahoitusmalli	Maakäräjillä ja kunnilla verotusoikeus	Valtion verotus ja Kunnat	Kunnat ja kunnille maksettavat valtionosuudet	Vakuutusrahasto
Yhteisten kansallisten (SoTe) IT-palveluiden tuottaja	Inera AB, Apotekens Service AB, Stockholm County council	Sundhed.dk, Medcom	KELA, THL, Valvira, VRK	ministerion virasto + eHealth Foundation
Arkkitehtuurimalli - (ammattilaisten tiedonhallinta)	Pääosin alueelliset operatiiviset tietojärjestelmät, kansallinen infrastruktuuri/yhteiset palvelut	Alueelliset ja paikalliset tietojärjestelmät, kansallinen infrastruktuuri/yhteiset palvelut	Pääosin alueelliset operatiiviset tietojärjestelmät, kansallinen infrastruktuuri/yhteiset palvelut	Kansallinen palveluarkkitehtuuri, jossa hyödynnetään yhteistä infrastruktuuria. Yhteinen Web-pohjainen EHR, paikalliset sairaalajärjestelmät
Arkkitehtuurimalli - kansalaispalvelut	Pääosin kansallinen	Pääosin kansallinen	Kansallis-alueellis-paikallinen ?	Pääosin kansallinen

Yhteistyön tiivistämisen tarpeita

Julkisrahoitteiset hankkeet

Saadaanko nykyisellä mallilla ?

- Hyviä käytäntöjä leviämään ?
- palveluita käyttöön ammattilaisille ja kansalaisille riippumatta, asuinpaikkakunnasta ja sote-tuotanto-organisaatiosta ?
- Varmistettua toiminnallisen tietoteknisen uudistuksen suunnittelussa ja läpiviennissä tarvittava osaaminen ?